

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Mănăstirile românești în secolul al XIV-lea

Primele știri despre o viață mănăstirească la noi le avem de-abia din a doua jumătate a secolului al XIV-lea, deci după întemeierea Țării Românești. Fără îndoială însă, că pe teritoriul de azi al Patriei noastre au existat și din timpuri mai îndepărtate, diferiți „pustnici” sau „sibaștrii”, care trăiau în diferite locuri retrase, prin peșteri, prin poienile ascunse ale codrilor, respectând pravila vieții călugărești. Ei erau de neam român și erau îndemnați la această viață de un adânc sentiment religios. Viața mănăstirească de la noi va fi fost influențată și de monahismul din țările ortodoxe înconjurătoare, îndeosebi de Muntele Athos, vatra de cultură și trăire duhovnicească a monahismului din întreg Răsăritul creștin. O influență oarecare trebuie să fi venit și de la bulgari, la care a trăit vestitul călugăr Ioan de Rila, în secolul X, și a căror viață mănăstirească organizată a început de prin secolul XIII, apoi de la sârbi, începuturile monahismului la ei punându-se în a doua jumătate a secolului XII.

În a doua jumătate a secolului al XIV-lea, a venit în Țara Românească un călugăr învățat din sudul Dunării, cu numele Nicodim. Era originar din Prilep, în Serbia, tatăl său fiind grec, iar mama sârboaică. Simțind de tînăr înclinări spre viața monahală, s-a îndreptat spre Muntele Athos, unde s-a călugărit și se pare că a ajuns chiar egumen al unei mănăstiri. Venirea lui în Țara Românească a avut loc în timp ce domnea Vladislav sau Vlaicu Vodă (1364—77). Cu cheltniala acestuia, a ridicat, în părțile Severinului, mănăstirea Vodița, lângă riulețul cu același nume. În preajma anului 1369 mănăstirea era gata de sfințire, căci atunci domnitorul ctitor i-a dat un hrisov, prin care arăta cum s-a clădit, cu ce sate, mile și scutiri a înzestrat-o, ce odoare și ce odăjdii i-a dăruit.

Mănăstirea Vodița n-a avut parte de o existență prea îndelungată.

Prin anul 1375, călugărul Nicodim, fiind om înțelept și învățat, a fost trimis într-o solie la Constantinopol.

După reîntoarcerea din această misiune, Nicodim a ridicat o nouă mănăstire cu numele de Tismana, în părțile Gorjului. Se pare că sub Vlaicu Vodă s-a ridicat aici numai o biserică de zid, în timpul domniei lui Radu I (1377—1384). Ca și Vodița, Tismana era o șamovlastie, adică o obște monahală de sine stătătoare. La înzestrarea celor două mănăstiri, n-au contribuit numai acești doi domni români, ci și cneazul Lazăr al sârbilor, care le-a dăruit zece sate în țara sa, danie confirmată, mai târziu, și de fiul său Ștefan.

La început, cele două mănăstiri, Vodița și Tismana, erau împreunate sub aceeași conducere a lui Nicodim, păstrându-și însă fiecare soborul și avutul propriu. Mai târziu, bunurile Vodiței au început rînd pe rînd să treacă în stăpînirea Tismanei. La

10 iulie 1464, Vodița era amintită pentru ultima dată într-un hrisov, prin care domnitorul Radu cel Frumos întărea toate proprietățile, milele, scutirile și privilegiile celor două mănăstiri, pe seama Tismanei. Vodița a ajuns apoi în ruină, fiind reamintită în documente abia la începutul secolului XVIII.

Despre călugărul Nicodim știm că a păstrat legături și cu ținuturile din sudul Dunării, unde tradiția spune că ar fi ridicat două biserici: la Vratna și la Mănăstirița. Tot tradiția spune că el ar fi întemeiat și mănăstirea Prislop, în Țara Hațegului, unde ar fi scris și un Evanghelier slavon, în anii 1404—5. De la el ni s-a păstrat și o corespondență, pe care a purtat-o cu patriarhul Eftimie al Tîrnovei, în Bulgaria, în anumite probleme teologice.

Din toate acestea se vede că Nicodim a fost un bun cunoscător al meșteșugului zidăriei, al caligrafiei, dar și un iscusit organizator al vieții mănăstirești, precum și un bun gospodar al averii celor două așezări de viață monahală. Nu înseamnă că el a fost întemeietorul monahismului la noi, căci acesta exista de mai înainte, ci doar un bun organizator al său. El a încetat din viață la mănăstirea Tismana, la 26 decembrie 1406, fiind trecut apoi în rîndul sfinților și prăznuit în fiecare an, în ziua morții sale.

Tot în a doua jumătate a secolului al XIV-lea, s-au întemeiat alte două mănăstiri muntene, Cozia și Cotmeana, ctitoriile lui Radu I (1377—84), care le-a făcut mai multe danii, dar n-a putut să le isprăvească. Fiul său Dan I (1385—86), le-a adăugat alte danii, dar din pricina scurtei sale domnii n-a apucat nici el să le isprăvească. Ele au fost terminate abia de al doilea fiu al lui Radu, Mircea cel Bătrîn (1386—1418), adevăratul lor ctitor. Chiar la începutul domniei sale, Mircea a ridicat un nou lăcaș la Cozia, probabil pentru că biserica ridicată de Radu era prea mică sau că nu era îndeajuns de trainică. În acest sens trebuie înțeles hrisovul dat de Mircea, la 20 mai 1388, în care se spunea: „Am vrut Domnia mea de am ridicat din temelie mănăstire întru numele Sfintei Troițe, în locul ce se cheamă Călimănești, la Olt”. Ii dăruia apoi o moară în hotarul Piteștilor, 300 de sălașe de țigani, două sate cu numele Orlești, un sat la Cricov, apoi un „mertic” anual de hrană și îmbrăcăminte „de la Curtea domniei mele”. În aceeași zi, Mircea a mai dat mănăstirii Cozia un al doilea hrisov, prin care-i dăruia satele: Călimănești, Jiblea, Brădățeni, Seaca și Hinătești. În acest din urmă hrisov, Cozia apare sub numele ei inițial, Nucet, dat probabil după pădurea de nuci care o înconjura.

La 31 ianuarie 1418, cînd Mircea cel Bătrîn a închis ochii pentru vecie, trupul său a

(Continuare în pag. 4)

Gînduri despre post

În fiecare an, la 15 noiembrie începe sfîntul post al Crăciunului. Anul acesta începutul postului cade vinerea.

Postul este o datorie creștinească cuprinsă printre cele nouă porunci ale Bisericii. La el se referă nu numai porunca a doua (să ținem toate posturile de peste an), sau porunca a patra (să ne spovedim și să ne cuminecăm în toate cele patru posturi ale anului sau cel puțin în postul Paștilor) ci și în porunca a șasea (să ținem și posturile rînduite de autoritatea bisericească locală în vreme de primjdie, năcazuri sau boli) și a noua (să nu facem nunți și ospețe sau petreceri în timpul posturilor).

Plecînd chiar și numai de la faptul că din nouă porunci, patru se referă fie direct, fie indirect la post, ne putem da seama ce mare importanță are postul în viața de fiecare zi a Bisericii și credincioșilor.

Cu toate acestea însă, plecînd de la cuvintele Mîntuitorului că „nu ce intră în gură spurcă pe om, ci ce iese” (Matei 15, 11), care înțelegîndu-se greșit, se mai zice că postul nu și-ar afla temei în adevărata învățătură creștină, ci este doar o măsură omenească, impusă de conducătorii văzuți ai Bisericii, care nu este obligatorie să se țină. Se uită însă că chiar și Domnul a postit, spre a se pregăti, ca om, pentru ispitirea ce urma să-i vină de la diavolul, în pustia Carantaniei (Matei 4, 2). Alții, necuprinzînd cu mintea înțelesul mai înalt al postului iau din el doar partea lui „din afară”, lăudîndu-se că postesc, neocolind răutatea și neîmplinind și diferitele datorii creștinești ajutoare la care îi obligă latura „dinăuntru” a postului. Pe unii ca aceștia îi vizează Mîntuitorul, cînd spune: „Voi cînd postiți nu vă luați înfățișare posomorită, ca fățarnicii, care își slutesc fețele ca să se arate oamenilor că postesc. ... Ci tu cînd postești, unge-ți capul și spală-ți fața, ca să te arăți că postești, nu oamenilor ci Tatălui Tău, și Tatăl tău care vede în ascuns îți va răsplăti ție” (Matei 6, 16—18). Tot pe aceștia îi mustră și proorocul Isaia zicînd: „Iată postiți ca să vă ciorovăiți și să vă certați ca să bateți răutăcios cu pumnul. Această numești tu post și zi plăcută Domnului? Iată postul plăcut mie: Dezleagă lanțurile răutății, deznoadă legăturile robiei, dă drumul celor asupriți și rupe orice fel de jug: împarte-ți pîinea cu cel flămînd și adu în casa ta pe nenorociții fără adăpost; dacă vezi pe un om gol acopere-l și nu întoarce spatele semenului tău... Atunci tu vei chema și Domnul va răspunde, vei striga și El va zice: Iată-mă!” (Isaia 58, 4—9).

Postul nu e chin, ci jertfă adusă lui Dumnezeu. Cel ce iubește cu adevărat privește orice slujire a celui iubit ca pe un mare prilej de bucurie. De aceea dacă nu-l iubim pe Tatăl cel ceresc, zădărnice ne chinuim să facem o lucrare la care nu ne îndeamnă inima.

(Continuare în pag. 4)

Binecuvântarea bisericii din Secășel

În Duminică din 6 octombrie 1968, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului a săvârșit binecuvântarea bisericii din parohia Secășel, jud. Alba.

În ajun, pe înserate, Înaltul Ierarh sosește în fața bisericii din parohia Ohaba, jud. Alba, fiind primit de credincioși în frunte cu păstorul lor sufletesc, C. pr. Ioan Mihălțan, care rostește cuvântul de „Bun venit!”. Răspunzând, Î. P. S. Sa dă expresie bucuriei că a putut să vină în această parohie.

Se săvârșește apoi slujba vecerniei, răspunsurile fiind date de corul restrîns al studenților de la Institutul Teologic din Sibiu, sub conducerea P. C. pr. prof. Gheorghe Șoima. P. C. păr. vicar arhiep. Tr. Belașcu rostește o predică ocazională, mîneșind de la citatul: „Precum m-a trimis pe mine Tatăl, și eu vă trimit pe voi” și arătînd că propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu o poate face numai cine este împuternicit spre aceasta de către Domnul nostru Iisus Hristos.

În continuare, vorbește Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, arătînd mai întîi vechimea credinței noastre, a cărei prezență pe pămîntul românesc o dovedesc bisericile și sfinții ridicați din sînul poporului nostru. Biserica lui Iisus Hristos este m a m a noastră a tuturor, care își revarsă dăruirile sale asupra vieții noastre. Ea ne-a înfrățit și ne-a ocrotit în împrejurări grele. De încheiere, îndeamnă pe credincioși să păstreze unitatea noastră bisericească, prin care întărim unitatea și puterea Patriei noastre.

Duminică dimineața la orele 9,30, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului sosește în fața bisericii din Secășel, fiind primit de credincioși în frunte cu un sobor de preoți. Cuvîntul de „Bun sosit!” îl rostește P. C. păr. prot. Victor Negrea-Alba-Iulia. În răspunsul său, Î. P. S. Sa mărturisește bucuria de a se vedea în mijlocul credincioșilor din această parohie, care sînt fii buni ai Bisericii strămoșești și cetățeni devotați ai Patriei noastre.

După aceea, începe slujba de binecuvîntare a bisericii înnoite și înfrumusețate, pe care Înaltul Ierarh o săvârșește înconjurat de un sobor de preoți. Răspunsurile sînt date de corul restrîns al studenților de la Institutul Teologic din Sibiu, condus de P. C. păr. prof. Gheorghe Șoima.

Urmează Sf. Liturghie arhierescă în sobor, în cadrul căreia este hirotonit întru diacon candidatul la preoție Mircea Moldovan.

La priceaznă, predică P. C. păr. vicar arhiep. Traian Belașcu în legătură cu învierea fiului văduvei din Nain, stăruind în chip cu totul deosebit asupra rolului mamei în sînul familiei și al obștei.

După terminarea Sf. Liturghii, C. pr. Ioan Mihălțan — în calitate de administrator al parohiei Secășel — face o scurtă prezentare a lucrărilor de reparare și înfrumusețare a bisericii, remarcînd jertfelnicia credincioșilor. Totodată, mulțumește Î. P. S. Sale pentru osteneala de a veni în mijlocul credincioșilor din Secășel.

Printr-o stăruitoare chemare în versuri, C. pr. Dumitru Țabra-Henig îl roagă pe Înaltul Ierarh să vină și în parohia păstorită de el.

P. C. păr. vicar arhiep. Traian Belașcu dă citire binecuvîntării arhiepiscopicești în legătură cu strădaniile și vrednicia credincioșilor din Secășel, iar Î. P. S. Sa îl cinstește cu un brîu roșu pe C. pr. Mihălțan Ioan.

Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului rostește apoi un cuvînt de învățătură și de îndemn. Pornind de la ideea că Sf. Biserică este m a m a tuturor celor ce cred în Iisus Hristos, Î. P. S. Sa dezvoltă învățătura despre elementele necesare Bisericii pentru a putea întruni cu adevărat

această calitate. Aceste elemente sînt următoarele: învățătura cea adevărată, ierarhia, Sf. Altar, Sf. Liturghie, Sf. Taine, credincioșii ca mădulare ale Bisericii și un locaș de închinare.

„Această Biserică — subliniază Înaltul Ierarh — este Biserica Ortodoxă“.

În continuare, Î. P. S. Sa arată că în viața unui popor și a unei Biserici unitatea și libertatea sînt două lucruri de mare preț. De aceea, îi îndeamnă pe credincioși să fie una cu întregul nostru popor, întărind în felul acesta unitatea Patriei.

După aceea, Înaltul Ierarh miruiește pe toți credincioșii.

În cadrul agapei frățești ce a urmat, se rostesc cuvîntări în care se mărturisește bucuria produsă de prezența Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, se scoate în relief vrednicia credincioșilor din Secășel și a C. pr. Ioan Mihălțan.

Înaltul Ierarh arată că praznicul de azi a fost o bucurie pentru toți și constată cu satisfacție colaborarea generală ce se desfășoară între C. pr. Ioan Mihălțan și întreg satul Secășel. Mulțumește credincioșilor pentru atașamentul lor nezduncinat față de Biserică și-i îndeamnă la unitate strînsă cu întreg poporul nostru.

C. pr. Ioan Mihălțan exprimă profundă recunoștință față de Î. P. S. Sa și mulțumește tuturor celor ce au contribuit la reușita praznicului de azi.

Prezența Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului în parohiile Ohaba și Secășel a prilejuit desfășurarea a două frumoase momente de manifestare ortodoxă și românească.

C. S.

Sfințirea bisericii din Paloș

În Duminică din 27 octombrie 1968, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului a săvârșit tîrnosirea bisericii din parohia Paloș, jud. Brașov.

În ajun, după ce s-a înserat, Înaltul Ierarh sosește în fața bisericii din parohia Mateiaș, jud. Brașov, fiind primit de credincioși în frunte cu păstorul lor sufletesc, C. pr. Arghir Oprea, care rostește cuvîntul de bun venit. Răspunzînd, Î. P. S. Sa își exprimă bucuria că a putut să vină în această parohie cu credincioși vrednici.

Se săvârșește apoi slujba vecerniei, răspunsurile fiind date de corul restrîns al studenților de la Institutul Teologic din Sibiu, condus de P. C. pr. prof. Gh. Șoima. P. C. păr. vicar arhiep. Tr. Belașcu rostește o predică ocazională, în care arată că Biserica este corabia mîntuirii celor ce cred în Iisus Hristos. De aceea, trebuie s-o prețuim ca pe o comoară scumpă și s-o iubim ca pe o mamă bună. Dar totodată trebuie să ne iubim Patria, căci Biserica noastră a fost totdeauna alături de popor.

În continuare, vorbește Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae despre rugăciune. Înfațișînd puterile trupesti și sufletești ale omului, arată că — după învățătura Bisericii noastre — nu este de ajuns puterea noastră pentru rodirea binelui, ci este nevoie și de puterea lui Dumnezeu. Pe aceasta o primim prin rugăciune.

În continuare, Î. P. S. Sa arată cum trebuie să ne rugăm, stăruind în chip deosebit asupra conținutului rugăciunii noastre. De încheiere, îndeamnă pe credincioși să se roage mai ales pentru unitate și pace.

Duminică dimineața la orele 9,30, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului sosește în fața bisericii din Paloș, fiind primit de credincioși în frunte cu un sobor de preoți și diaconi. Cuvîntul de bun sosit îl rostește P. C. păr. prot. Dr. Vasile Coman-Brașov. În răspunsul său, Î. P. S. Sa își exprimă bucuria de a se vedea în mijlocul credincioșilor din această parohie, cunoscuți ca fii buni ai Bisericii și cetățeni devotați ai scumpei noastre Patrii.

După aceea, începe slujba de sfințire a bisericii înnoite și înfrumusețate, pe care Înaltul Ierarh o săvârșește înconjurat de un sobor de preoți. Răspunsurile sînt date de corul restrîns al studenților Institutului Teologic din Sibiu, condus de P. C. pr. prof. Gh. Șoima.

Urmează Sf. Liturghie arhierescă în sobor, în cadrul căreia C. diacon Iosif Bogdan este hirotonit întru presbiter pentru parohia Merghindeal, iar Gh. Popescu-Buceloiu este hirotonit întru diacon. De asemenea, sînt hirotesși întru protopresbiteri C. pr. Nicolae Frateș-Prejmer și Victor Laurențiu-Brașov Groaver.

La priceaznă predică P. C. secretar arhiep. Dr. Dumitru Călugăr despre întîlnirea cu Iisus Hristos, pe care o exemplifică din Biblie.

După Sf. Liturghie, C. pr. Ioan Ciuchendea, parohul locului, prezintă pe scurt lucrările de înnoire și înfrumusețare a bisericii, reliefînd jertfelnicia credincioșilor săi și mulțumind Î. P. S. Sale pentru că a binevoit să le sfințească biserica.

În cuvîntul său, P. C. păr. vicar arhiep. Tr. Belașcu arată că Biserica noastră s-a identificat totdeauna cu aspirațiile poporului nostru. De aceea, credincioșii trebuie s-o cinstească cum se cuvine.

În continuare, vorbește Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, care rostește un cuvînt de învățătură și îndemn. Arătînd că sfințirea bisericii constă în așezarea — de către arhieru — a unor părțile din sf. moaște ale mucenicilor în Masa Sf. Altar, Î. P. S. Sa subliniază faptul că la temelia vieții creștine și a vieții omenești în general stă jertfa din dragoste pentru binele Bisericii, Patriei, omnirii. Adevărata viață omenească constă în dăruirea pentru binele și fericirea semenilor, a obștei.

De încheiere, îndeamnă credincioșii la unitate și dăruire de sine pentru Biserică și Patrie.

Pentru strădaniile și vrednicia sa, Înaltul Ierarh îl cinstește pe C. pr. Ioan Ciuchendea cu brîu roșu. P. C. păr. vicar arhiep. Tr. Belașcu dă citire actului de tîrnosire a bisericii și binecuvîntării arhieresti în legătură cu vrednicia credincioșilor din Paloș.

După aceea, Î. P. S. Sa a miruit pe toți credincioșii.

În cadrul agapei frățești ce a urmat, P. C. păr. prot. Dr. Vasile Coman-Brașov toastează pentru Î. P. S. Sa, care deschide un capitol nou și un drum dinamic de înfăptuiri în viața Bisericii ardelenice.

C. pr. Victor Laurențiu-Brașov Groaver mulțumește Î. P. S. Sale pentru cinstea de care l-a învrednicit.

Dl. prim-epitrop Ioan Stanciu mulțumește C. pr. Ioan Ciuchendea pentru toate ostenele depuse, precum și Înaltului Ierarh pentru că a binevoit să le sfințească biserica.

C. pr. Ioan Ciuchendea, parohul locului, mulțumește pentru bunăvoință și osteneală Înaltului Ierarh, căruia îi dăruiește — ca amintire — un tablou reprezentînd biserica din Paloș.

În cuvîntul său de încheiere, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae mulțumește tuturor celor ce au contribuit la bucuria praznicului de azi și toastează pentru Prea Fericitul nostru Părinte Patriarh Justinian și pentru înțelepții conducători ai Patriei noastre în frunte cu dl. Președinte Nicolae Ceaușescu.

Praznicele de la Mateiaș și Paloș au constituit două momente de manifestare ortodoxă și românească.

PARTICIPANT

„Pace să aveți între voi!”

Marcu 9, 50

În general, pace înseamnă în primul rând viață, activitate constructivă, bucurie; bucurie pentru cei mici și pentru cei mari, pentru tot ce este ființă în lumea asta. Mica vară, pe care luna octombrie ne-a oferit-o cu toată larghețea în această toamnă, ne-a prilejuit gustarea câtorva din aceste activități și bucurii ale păcii.

A început să intre în tradiția țării noastre sărbătorirea zilei recoltei în luna octombrie. Astfel, la 6 octombrie ne-a fost dat să vedem și în acest an, în piețele publice, standuri mari încărcate de roadele cu care Cerul ne-a binecuvântat și în această toamnă. Ferme de stat și cooperative agricole și-au expus produsele într-un chip cât se poate de atrăgător, roadele lor ajungând pînă în capitala țării, iar cumpărătorii le dădeau tîrcoale spre a-și umple cămărilor — și am zis că aceasta înseamnă pace.

Ziua de 6 octombrie a fost însă și prilej de manifestare a artei populare, a portului și obiceiurilor străbune, și aceasta tot pace însemna.

Dar am văzut, în aceste zile însoțite de octombrie, și alte fețe ale păcii, pe care, privindu-le, inimile ne tresăteau de simțăminte pe care adesea graiul cu greu le poate tălmăci. Mergeam „pe țara Făgărașului” și un peisaj măreț se deschidea înaintea ochilor, constituit nu atît de munții cu același nume, cu uriașa lor căciulă albă înfiptă pînă-n umeri, ci mai ales din cîmpul întins de-o parte și de alta a Oltului, neted ca masa și presărat cu oameni asudînd în sfînta lor muncă de strîngere a roadelor pămîntului. Sacii de cartofi, care stăteau ca niște străjeri neclintîți pe întinsul cîmpului, erau tot atît de mulți ca și turmele de oi care se înfruptau zorite din belsugul verde al pășunilor și sub ochii bucuroși ai ciobanilor — și iarăși mi-am zis că tot ce se vedea tot pace însemna.

Am văzut apoi livezile argeșene, cu rîndurile lor nesfîrșite de meri încărcate cu fructe mari, roșii și aurii asemenea celor din basme, iar printre ele grăbind la cules, nu duhuri de noapte, ci fete mîndre, cu coșuri pe umeri — și mi-am șoptit din nou: O, pace, cît este de minunat chipul tău!

Am văzut de asemenea, cu ochii minții de data aceasta, marile șantiere ale țării, uzine și fabrici, școli și spitale, blocuri și case mai mărunte și am zis că și ele sînt fiice bune ale păcii.

În chip divers, toată lumea a urmărit apoi, tot în aceste zile ale lui octombrie care s-a scurs, marea competiție sportivă din îndepărtata țară a Mexicului, rod și ea al binefăcătoarelor raze ale păcii.

Astfel de fapte și altele multe, asemenea lor, au făcut să se nască din adîncul anilor acea urare populară, acel salut străbun de „pace bună”.

În astfel de clipe, ca cele arătate mai sus, am deslușit însă mai bine și înțelesurile nenumăratelor noastre porunci creștinești care ne îndeamnă la pace.

Încă pentru cei ce viețuiau acum 3000 de ani, era un lucru vădit că pacea și dreptatea sînt temelurile prosperității, după cum spune proorocul David: „Pacea să domnească între zidurile tale, iar în casele tale propășirea” (Ps. 121, 8), precum și înțeleptul Solomon, cînd zice: „Buna înțelegere rodește har, iar calea celor vicleni este spre pieirea lor” (Pilde 13, 15).

Pacea deci a fost un deziderat permanent al milioanelor de ființe omenești, ea constituind și una din sensurile majore ale întrupării Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, adevăr arătat de preotul Zaharia, tatăl Sf. Ioan, în profeticele-i cuvinte: „Și tu pruncule, prooroc al Celui Prea Înalt te vei chema, căci vei merge înaintea feții Domnului ca

Unirea din 1 decembrie 1918

De cîte ori privim înapoi peste trecutul zbuciumat al Transilvaniei, de atîtea ori unirea din 1918 cu România ne apare în mod firesc ca o rezultată logică a evoluției istorice și ca o reparație a unui proces lung de nedreptăți. După cum legile vieții economice și sociale dictau din toată vremea încadrarea „cetății de munți” în cadrul armoniei geografice a patriei române, tot așa și răbufnirile dese de ordin istoric, cultural, bisericesc a aceluiasi spirit unitar românesc duceau la aceleași idealuri de reîntregire. Din epoca străveche, cînd istoricul roman Florus vorbea despre „Dacii atîrnați de munți” spre a reda ideea că Transilvania era nu numai capitala regatului lui Decebal, ci Coroana întregului pămînt românesc, adevărul acesta a trăit latent în conștiința întregului popor. Așa cum limba română s-a format unitar și pe o parte și pe alta a creștelor Carpaților, tot așa și tradiția și legea strămoșească n-a fost decît una pentru toți românii. De aceea avea dreptate marele nostru geograf Sim. Mehedinți, cînd spunea că încă înainte de a vorbi de descălecatul dinții al

să gătești căile lui, ca să dai poporului său cunoștința mîntuirii, prin milostivirea și bunătatea Dumnezeuului nostru, întru care ne-a cercetat pe noi răsaritul cel de sus, ca să lumineze celor ce șed întru întuneric și în umbra morții și să îndrepteze picioarele noastre pe calea păcii” (Luca 1, 76—79). De aceea Iisus-Mîntuitorul nu numai că zice de atîtea ori ucenicilor Săi și nouă tuturor: „Pace vouă”, nu numai că ne fericește atunci cînd lucrăm pacea, ci ne-o pune în față ca o poruncă permanentă, cînd zice: „Pace să aveți între voi” (Marcu 9, 50).

Urmînd Invățătorului său care l-a cutremurat pe calea Damascului, aceeași poruncă o dă și Sf. Apostol Pavel cînd scrie romanilor: „Dacă se poate din partea voastră, trăiți în pace cu toți oamenii” (Rom. 12, 19), sau tesalonicenilor: „Trăiți în pace unii cu alții” (Tes. 5, 13), pentru că „spre pace ne-a chemat pe noi Dumnezeu” (I Tes. 7, 13), dîndu-ne nouă „să slujim împăcării” (II Cor. 5, 18).

Prin însăși firea sa, blîndă, domestică asemenea acestor amiezi însoțite de toamnă, poporul nostru a iubit totdeauna pacea. Dar o iubește cu deosebire astăzi cînd, liber pe destinele sale, își zidește din răspuțeri o viață nouă, mai bună, mai dreaptă, mai îndestulată.

Exponentă a acestor fierbinți aspirații a poporului român, conducerea Patriei noastre promovează cu consecvență o politică de pace și colaborare între toate popoarele lumii, pe bază de egalitate, avantaje și respect reciproc.

„Trebuie să facem în așa fel — spunea Dl. Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, cu prilejul Zilei recoltei — încît să fie scoasă în afara legii folosirea forței în rezolvarea problemelor dintre state”, precizînd totodată că „România va milita și în continuare, cu toată energia, pentru dezvoltarea prieteniei între popoare, pentru crearea unui climat de pace, de securitate, de egalitate deplină în drepturi în viața internațională”.

Apărarea și întărirea păcii este însă o datorie universală, este o poruncă de prim ordin adresată tuturor oamenilor, tuturor țărilor. De aceea, următorul apel — reprodus din discursul D-lui ministru Corneliu Mănescu, rostit la deschiderea celei de-a XXIII-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. din această toamnă — primește o deosebită semnificație: „Pentru statornicirea unui climat de încredere și cooperare, care să elibereze lumea de primejdiile și consecințele dezastruoase ale războaielor, este astăzi mai necesar decît oricînd mobilizarea acțiunilor tuturor statelor, ale tuturor guvernelor”.

Gh. Papuc

lui Decebal ori de al lui Negru Vodă și Dragoș Vodă, unitatea culturală și socială a românilor este un adevăr, pe care îl confirmă astăzi mulțimea descoperirilor și săpăturilor de pe întreg teritoriul patriei. „Calea răutăților”, cum zicea Cronicarul, sau vitregiile regimului feudal au întîrziat, e drept, împlinirea, într-o singură formație politică, a visului de unitate statală, sădirea în conștiința colectivității românești. Vorbind de originea romanică a limbii noastre, cronicarul Constantin Cantacuzino vorbea despre transilvăneni, care „încă mai romani și mai neaoși sînt decît noi”. Minunea îndeplinită de cartea bisericească (atît din principalele de peste munți, cît și din Transilvania) de a fi cultivat aceeași limbă unitară, dădea dreptate mitropolitului Andrei Șaguna să scrie în prefața Bibliei din 1856—58: „Limba Bibliei pentru un popor numai odată se poate face... înaltă trebuie să fi fost cugetarea, adîncă mintea, fierbinte credința, adevărată iubirea către Dumnezeu și către națiune a celor ce-au tradus-o întîi (Simion Ștefan și Teodosie Veștemeanul sec. 17) încît deși risipiți printre atîtea neamuri streine, Românii de pretutindenea s-o poată înțelege cu toții, fiind scrisă în graiul poporului”.

Cînd a venit apoi frămîntarea plină de patriotism a învățăților școlii ardeleni și s-a lăsat tot mai mult convingerea că „începutul românilor în Dacia” (așa cum zicea P. Maior și toți contemporanii lui de peste munți) a fost un adevăr pentru toți românii de pretutindenea și de totdeauna, a mai trebuit să vie școala în limba poporului așa cum au propovăduit-o Gh. Lazăr și Gh. Asachi precum și conștiința drepturilor naționale ale poporului — așa cum ne-a învățat un N. Bălcescu, S. Bărnuț, M. Kogălniceanu pentru a realiza, curînd după 1848, în 1859 prima unire a românilor, cea dintre munteni și moldoveni, piatra de temelie pentru unirea cea mare de la 1918.

Într-adevăr, întrebat fiind odată Alex. Ion Cuza dacă nu are de gînd să unească și pe ardeleni, a răspuns că va sosi vremea. Înțelepciunea răspunsului o putem aprecia numai în vremile noastre, dar se știe că încă la începutul veacului trecut conducătorii austro-ungari nu se temeau de nimic mai mult decît tocmai de „legătura de sînge, de limbă și de credință”, care ține strîns laolaltă pe românii de pe ambele versante ale Carpaților, cum spunea încă în 1629 patriarhul Ciril Lukaris din Constantinopol.

S-apropia ceasul făgăduit de cunoscutul deputat român din Banat Al. Mocioni: Va veni o vreme cînd acest nod gordian al nedreptăților va trebui tăiat, căci nu mai poate fi desfăcut.

Dorul după libertate al oprimaților, al greviștilor și al luptătorilor pe tărîm social au ajutat la împlinirea visului de veacuri: al unirii tuturor românilor. „Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor”, asociație care lupta peste munți din 1891 și care a popularizat în toată Europa nedreptățile din vremea „Memorandului” (1892—1894), susținea și ea — alături de multe alte organizații — lupta dreaptă a poporului român din Transilvania.

Biserica ardeleană a dus zile grele în timpul războiului prim mondial.

În preajma lui 1 decembrie 1918, profesorul Nic. Bălan, viitorul mitropolit ortodox al Ardealului, va duce la Iași dorința generală „a se uni cu țara” a tuturor românilor.

Cei peste 100.000 de români de la Alba Iulia au declarat că împlinesc testamentul de pe Cîmpia libertății de la Blaj: unirea cu frații. Visul „neîmplinit” devenea realitate.

T. Bodogae

Deschiderea festivă a cursurilor seminarului special de la Curtea de Argeș

În ședința din 16 decembrie 1967, Sf. Sinod al Bisericii noastre Ortodoxe Române a aprobat deschiderea unor cursuri seminariale speciale, pe o durată de 3 ani, pentru completarea unor parohii din Eparhiile transilvănene, vacante de mai mulți ani. Funcționarea acestor cursuri a fost hotărâtă începând cu anul școlar 1968/1969 și anume la Mănăstirea Curtea de Argeș pe baza Regulamentului aprobat de Sf. Sinod, în ședința din 8 august a. c.

La aceste cursuri s-a înscris un număr însemnat de candidați, care, atât prin ținuta lor morală cât și prin răspunsurile frumoase pe care le-au dat la examenul de admitere, promit să devină preoți harnici, cu dragoste de Biserică și de Patrie.

Deschiderea festivă a cursurilor seminariale speciale de la Curtea de Argeș a avut loc vineri, 1 noiembrie 1968, de față fiind Prea Fericitul Patriarh Justinian, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop Visarion vicar patriarhal, P. C. Prot. Tr. Belasçu, vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, corpul profesoral și elevii școlii.

Mai erau de față dl. Gheorghe Nenciu, director în Departamentul Cultelor, dl. împuțernicit al Jud. Argeș, precum și autoritățile locale din Curtea de Argeș.

Programul a început la ora 11 prin înțonarea imnului patriarhal de către corul elevilor, urmând apoi o Doxologie, săvârșită de trei preoți din corpul didactic.

După cuvântul P. C. pr. Craioveanu, directorul seminarului, programul a continuat prin executarea mai multor cântece patriotice și bisericesti și declamarea unor versuri, având ca autori elevii școlii.

A vorbit apoi I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care, printre altele, și-a exprimat bucuria înființării, sub îndrumarea Prea Fericitului Patriarh Justinian, a acestor cursuri seminariale speciale, care se deschid acum într-un cadru atât de solemn și cu un număr frumos de elevi. Având în vedere faptul că acești elevi au venit la această școală dintr-o chemare deosebită pentru lucrarea preoțească, I. P. S. Sa consideră că ei ar putea fi asemănați, într-un fel, cu Apostolii Domnului, care, deși erau oameni simpli, prin credința lor puternică, prin vocația lor și ajutorul Dubului Sfânt au fost propovăduitori și împlinitori fideli ai învățăturii Mîntuitorului Iisus Hristos.

În continuare, I. P. S. Mitropolit Nicolae mulțumește Prea Fericitului Patriarh pentru grija deosebită pe care o are pentru Biserică noastră de pe plaiurile transilvănene, dovadă mult grăitoare în această privință fiind și înființarea acestor cursuri seminariale speciale de 3 ani, ai căror absolvenți vor fi puși la dispoziția Mitropoliilor Ardealului și Banatului.

Prin aceasta se adevărește, încă odată, trăinicia legăturilor firești dintre Biserică Ortodoxă din cele trei provincii românești. De altfel, în decursul veacurilor între Biserică Ortodoxă din Transilvania și cea din țara-mamă au fost legături neîntrerupte, care au ajutat la păstrarea unității în limbă, în cult, în simțirile românești etc.

De încheiere, a vorbit Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, care, printre altele, exprimă aceeași bucurie, relevantă și de Arhiepiscopul de la Sibiu, pentru începutul bun al acestor cursuri seminariale. Mulțumește, în acest sens, Ierarhilor transilvăneni pentru interesul arătat în recrutarea candidaților la acest seminar special, cei mai mulți dintre ei făcînd parte din Arhiepiscopia Sibiului.

Arătînd că Seminarul special care-și deschide acum porțile a fost întemeiat pentru parohiile vacante de mai mulți ani din Transilvania, pentru a nu rămîne, credincioșii din aceste parohii, fără în-

drumători sufletești — Prea Fericitul Patriarh subliniază faptul că, în cursul celor 3 ani de școlarizare, cheltuielile împreunate cu cazarea și hrana elevilor vor fi suportate de către Sf. Patriarhie, prin F. C. M.

Alături de alte opere de seamă săvîrșite în decursul celor 20 de ani de patriarhicească Arhiepiscopie, ca: reorganizarea și Reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române, tipărirea de cărți și reviste, în frunte situîndu-se Sf. Scriptură într-o nouă ediție, instituirea cursurilor de îndrumare a preoților etc., înființarea Seminarului special de la Curtea de Argeș se înscrie tot ca o realizare de seamă a Prea Fericitului nostru Patriarh Justinian.

Intr-o atmosferă de căldă însuflețire și puternic elan creștinesc și patriotic, serbarea prilejuită de deschiderea festivă a cursurilor seminariale speciale de la Mănăstirea Curtea de Argeș a luat sfîrșit.

Prot. Tr. Belasçu

Mănăstiri românești în secolul al XIV-lea

(Urmare din pag. 1)

fost înmormîntat în pronaosul ctitoriei sale de la Cozia. În afară de mormîntul său, la Cozia se mai poate vedea și azi chipul lui Mircea și al fiului său Mihai, pictați în costume de cavaleri în naosul bisericii.

Mănăstirea Cotmeana se pare că a fost începută de Radu I, dar n-a apucat să o termine, lucru ce-l va face tot fiul său Mircea. S-ar putea ca ea să existe chiar din timpul lui Vlaicu Vodă, căci pomelnicul ei începe cu acest domnitor. Prin primul hrisov al lui Mircea din 20 mai 1388, Cotmeana era trecută, cu toată averea ei, în stăpînirea Cozței.

Nu-i exclus ca și mănăstirea Snagov, căreia Mircea îi dădea un hrisov după anul 1408, să fie dinaintea domniei sale. Din timpul său se pare că datează și mănăstirile Dealu, Glavacioc, Strungacea, Vișina și schitul Brădet.

Ca și în Țara Românească, vor fi existat și în Moldova schituri de lemn, ridicate în locuri retrase, în munți sau în codrii, în care viețuiau diferiți pustnici sau sihaștrii. Abia din a doua jumătate a secolului al XIV-lea, avem știri documentare despre mănăstirile moldovenești. Potrivit tradiției, cea mai veche mănăstire din Moldova, Neamțul, a fost întemeiată de trei pustnici, Sofronie, Pimen și Silvan, veniți aici, împreună cu ucenicii lor, din ținuturile sud-dunărene cucerite de turci. Venirea lor a avut loc în timpul domniei lui Petru Mușat (1375—91), adevăratul ctitor al mănăstirii Neamț, pe care a înzestrat-o cu sate, mori și vie. Se pare că el a fost îngropat aici, căci Ștefan cel Mare nu i-a pus o piatră de mormînt în biserică de la Rădăuși, așa cum puseseră celorlalți înaintași și strămoși ai săi. El a construit aici o biserică de lemn, care a fost apoi înlocuită cu una de zid de către Alexandru cel Bun. Mănăstirea s-a învrednicit de numeroase danii, îndeosebi din partea lui Alexandru cel Bun.

Se pare că a existat și la Moldovița o mănăstire veche din lemn. Despre existența ei ne vorbește un document din 31 octombrie 1402, prin care Alexandru cel Bun îi dăruia două mori în târgul Baia și alte venituri. El a construit aici un nou locaș de închinare, din piatră, ale cărui urme se mai văd și azi, încă din primii ani de domnie, căci într-un document din 1410 era arătată ca „nou zidită”.

Tot de la sfîrșitul secolului al XIV-lea datează și mănăstirea Sf. Nicolae din Poiana Siretului, numită mai târziu Pobrata sau Probota. La 31 iulie 1404 Alexandru cel Bun îi întărea două sate pe care le avea de la înaintașul său Ștefan I Mușat, care probabil a ridicat aici o biserică din piatră. Aici a fost îngropată mama lui Ștefan cel Mare, Doamna Oltea, în 1465.

Mănăstirea Bistrița a fost ctitorită de Alexandru cel Bun, căci la 7 ianuarie 1407, hotărâ, împreună cu mitropolitul Iosif, ca mănăstirile Bistrița și Neamț, să fie împreună sub ascultarea egumenului Dometian. Și această mănăstire s-a bucurat de numeroase danii: sate, vama unor târguri, mori, prișăci etc. La Bistrița a fost îngropat și domnitorul ctitor, trecut la cele veșnice la 1 ianuarie 1432.

Documentele de la Alexandru cel Bun pomenesc și de alte mănăstiri moldovenești, unele dispărute: Bogotin (Bohotin), Căpriană, Ițcani, Vărzărești, Horodnic, Humor și altele.

*

Toate aceste mănăstiri au fost nu numai lăcașuri de închinare, ci au îndeplinit și un însemnat rol cultural. Pe lângă mănăstiri s-au întemeiat primele școli, unde se pregăteau călugări și preoți sau dieci pentru cancelaria domnească. Tot în mănăstiri se învăța meșteșugul zugrăviei, apoi arta miniaturii, adică a înfrumusețării manuscriselor bisericesti. Un astfel de manuscris este Evangheliarul scris și împodobit cu inițiale, chenare și chipurile celor patru evangheliști de către călugărul Gavriil fiul lui Uric, la mănăstirea Neamț, în 1429. În mănăstiri se lucrau apoi sculpturi în lemn: catapetesme, uși de biserică, icoane, cruci și alte obiecte de cult, apoi broderii scumpe pentru veșmintele bisericesti. O asemenea broderie este patrafirul zis al lui Alexandru cel Bun, pentru că în partea de jos e brodat chipul marelui domnitor și al soției sale Marina. În sfîrșit, tot în mănăstiri s-au lucrat și primele pomelnice ale domnilor celor două țări. Un astfel de pomelnic este cel de la Bistrița, scris în 1407, în care sînt trecuți domnii Moldovei, începînd cu Bogdan I. Iar în mănăstirea Cozia, fostul logofăt al lui Mircea cel Bătrîn, Filos, călugărit sub numele de Filotei, scria, către anul 1400, o lucrare immografică proprie: Pripeale la sărbătorile împărătești, ale Maicii Domnului și ale sfinților, introduse în toate bisericile de limbă slavă.

Toate acestea ne arată că mănăstirile românești au fost nu numai însemnate centre de viață duhovnicească, ci și adevărate focare de viață culturală și artistică.

Mircea Păcurariu

Gînduri despre post

(Urmare din pag. 1)

Adevăratul postitor nu numai că nu se arată, dar la el nici măcar nu se vede că ar face ceva neplăcut, pentru că de fapt pentru omul credincios postul nu este neplăcere, ci plăcere, fiind un mod al omului de a-și arăta ce simte el față de Ziditorul său... El nu se laudă cu postul căci știe ce puțin înseamnă ofranda sa, în fața bunătății nemărginite a lui Dumnezeu. Ceea ce cunoaște însă lămurit este că, printr-un mic semn de dragoste și printr-o mică jertfă, el își atrage asupra-i mila cea mare a Atotțitorului.

Multe sînt bunătățile pe care le revarsă postul nu numai asupra sufletului, ci și asupra trupului, care împreună cu sufletul, prin post se odihnește, se întărește, se face un instrument mai ascultător și mai de folos pentru suflet și pentru viața cea duhovnicească. De aceea, dacă vei posti cum se cuvine, și trupește și sufletește, „Domnul te va călăuzi neîncetat, îți va sătura sufletul chiar în locuri fără apă și va da din nou putere mădularilor tale, și vei fi ca o grădină bine udată, ca un izvor ale cărui ape nu seacă” (Isaia 58, 11).

În orice caz nu putem participa cu adevărat sincer și creștinesc la minunea Nașterii celei suprafirești a lui Hristos decît pregătindu-ne și prin post și rugăciune, pentru ca la timpul cuvenit bucuria să ne fie cât mai deplină.

Preot Ioan Opreș